

СТАЖ ОСИГУРАЊИКА

ГОДИНА XXXX • БРОЈ 12 • БЕОГРАД, 30. ЈУН 2008. • ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

Умиљавање (Вилијам - Адолф Бугеро)

ГОВОРНИ АУТОМАТ

0700/017-017

ПО ЦЕНИ ЛОКАЛНОГ
ПОЗИВА

011/30-60-680

0 – 24h

АКТУЕЛНО

Добра вест за избегле
из Хрватске

**У КЊИЖИЦИ И
СТАЖ ИЗ КРАЈИНЕ**

• Страна 5

У ЖИЖИ

Мирно решавање
радних спорова

**МЕСЕЦ ДАНА
ДО РУКОВАЊА**

• Стране 6 и 7

Лакше уз воду

Високе температуре minul-их дана актуелизовале су прошлогодишњу препоруку Министарства за рад и социјалну политику о посебном режиму рада по врућинама. Како је потврђено у Управи за безбедност и здравље на раду, и ове године важи препорука послодавцима да на температурама изнад 36 степени прекину рад или смене запослених организују са дужим паузама и довољним количинама течности између 11 и 16 часова. Препорука, додуше, није обавезујућа, али у Управи кажу да је већина послодаваца прошле године ипак поштовала, па се надају да ће тако бити и овог лета.

Иначе, и у Дирекцији РФ ПИО, где се чека на инвалидске комисије, мислило се и ове године на то да се пацијентима помогне при високим температурама – у ходницима су постављени апарати са хладном водом тако да људи могу да се освеже док не дођу на ред за преглед.

«Ромски сан» на радију

Четрдесет осам једносатних емисија под називом «Романо суно» (Ромски сан) биће емитовано једанпут недељно до краја ове и током наредне године на Радио Кикинди.

Бранислав Јовичић, уредник редакције на ромском језику у овом електронском медију, аутор је овог пројекта који је подржало Републичко министарство културе.

Продужен рок за замену књижица

Они који још нису успели да замене здравствену легитимацију, ипак могу «мирно да спавају»: првобитни рок престанка важења старих књижица померен је, са краја јуна, до краја године, тачније до 31. децембра. Тако је осигураницима остало још шест месеци да постојећу здравствену исправу замене новом; запослени легитимације замењују у фирми у којој раде, а остали грађани, укључујући и пензионере, у филијали или испостави Републичког завода за здравствено осигурање.

По нову здравствену исправу самостални делатници и паори треба да оду тамо где им је издата и претходна.

Једнократна исплата померена за август

Сви пензионери ће први чек са целокупним износом месечне пензије ипак добити у августу, а не у јулу, како је првобитно најављено из ресорног министарства, пишу «Вечерње новости».

Нађен је начин и да се обезбеди око 14 милијарди динара колико је недостајало за прву једнократну исплату свих пензија, па је до померања рока дошло из чисто техничких разлога. Надлежни су и даље одлучни у намери да сви пензионери убудуће пензије примају само једном месечно, у тачно одређеном термину, пише овај лист.

Нови представници Уније у Управном одбору

Унија послодаваца Србије изабрала је нове представнике у Управни одбор Републичког фонда ПИО. То су, уз **Стевана Аврамовића** који је и досад био члан УО, **Богдан Савић**, **Стеван Вребалов**, **Славенко Гргуревић**, **Небојша Атанацковић** и **Драган Мијановић**.

Новоименовани представник Удружења пензионера Србије «Независност» у Управном одбору је **Петар Митровић**.

Колицима до шалтера Шабачке филијале

Зграда филијале Фонда за пензијско и инвалидско осигурање у Шапцу ускоро неће бити недоступна људима у инвалидским колицима.

Наиме, Удружење параплегичара Мачванског округа на недавном конкурс Министарства за рад и социјалну политику добило је 350.000 динара за подизање рампе од пешачке стазе до унутрашњих врата зграде. Услов је да се рампа заврши за три месеца, тако да је то и крајњи рок када ће шабачки инвалиди коначно моћи да сами уђу и обаве шта им треба на шалтерима Филијале којој припадају.

Пензије

Исплата другог дела примања за мај пензионерима из категорије запослених почела је 25. јуна. Истог дана исплаћене су пензије и корисницима из ове категорије који живе у бившим југословенским републикама.

Други мајски чек пензионисани пољопривредници примали су од 20. јуна, када је други део мајских припадљности исплаћен и корисницима војних пензија.

Чек из Скопља

Из Македоније су пензионерима који живе у Србији мајске припадљности стигле 27. јуна: број корисника је нешто смањен, па је за исплату 3.016 чекова уплаћено 227.704 евра, што значи да просечна уплата из Скопља вреди 75,50 евра.

Упис акција

До краја рока за упис бесплатних акција највећих српских фирми остало је још месец дана, али је до краја јуна већ 4.101.072 грађана Србије искористило ово право, подаци су из ПТТ-а.

Међу њима је и 45.145 непокретних и особа са инвалидитетом којима су комисије одлазиле у кућу да би уписали акције.

После Уредбе од 14. априла којом је то омогућено, 50.345 људи се одрекло раније уписаних акције које су се показале безвредним и уписало ове.

Стаж рударима

После вишегодишњег чекања, 200 рудара рудника «Ресавица» коначно ће моћи да оде у заслужене пензије. Министарство финансија уплатило је 62 милиона динара за «повезивање» стажа свима који су закључно са мајем ове године испунили остале услове за пензију, рекао је **Рака Милетић**, председник Самосталног синдиката рудника «Ресавица».

Због тога што им послодавац није уплаћивао допринос за ПИО, ови рудари нису уназад две-три године могли да остваре право на пензију.

ДОБРА ВЕСТ ЗА ПЕНЗИОНЕРЕ

Две повишице до краја године

После много састанака и растанака, залагања и оспоравања, странке које ће формирати нову српску владу обећале су повећање пензија: према њиховом коалиционом договору, најстарији суграђани би, према речима **Мирка Цветковића**, још актуелног министра финансија, могли да очекују увећање својих припадности и то за – 10 одсто.

Ова повишица, бар по садашњим најавама, била би ванредна и – ако је по министровом, могла би да уследи већ од септембра.

Засад се да претпоставити да у буџету има додатних три милијарде динара, колико ће коштати ванредно, и неколико месеци урањено (законом иначе предвиђено од 1. јануара 2009. године), увећање пензија којим ће се оне, сада на нивоу 56 одсто, заправо тек вратити на законски минимум од 60 процената просечне зараде. Не зна се ни како ће се ова повишица «провући»

без измене закона, али – то је већ брига оних који су је обећали.

– Осим овога, пензионерима следује и редовно, октобарско усклађивање пензија према Закону о пензијском и инвалидском осигурању – појашњава **Ђура Перић**, председник Општинске организације пензионера Београд.

Како је најављено, договорено је и да пензије, убудуће, бар у просеку, држе корак најмање са 70 одсто просечне зараде. Детаљи о овоме се, такође, још не знају, као што се чека и да се чује где су се коалициони партнери срели код захтева пензионера да се измени постојећи модел усклађивања пензија.

Ђура Перић каже да ће предлог Савеза пензионера Србије, да се убудуће припадности најстаријих усклађују 70 одсто према порасту просечних плата и 30 одсто према повећању трошкова живота, морати, ипак, да сачека измену важећих законских прописа и отуд је то најављено тек за крај наредне године.

Т. Кршић

Спискови крећу у бање

После завршених спискова у Покрајинском фонду и у многим филијалама широм Србије, очекује се да ће данас посао завршити и најзапосленија комисија, надлежна да сачини ранг листу београдских пензионера који ће кренути на десет дана боравка у неку од 25 српских бања о трошку Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање.

Према речима **Јованке Секулић-Гаврић**, шефа Одсека за стамбене послове и друштвени стандард корисника пензија, свим корисницима пензијских припадности који испуњавају прописане услове биће одређена бања за опоравак, сходно приложеној медицинској документацији. Ипак, кофере ће моћи да пакују само пензионери с највише бодова, док ће они који се налазе «испод црте» (на истакнутим ранг листама у општинским организацијама пензионера, филијалама, испоставама или службама Пензијског фонда) доћи у обзир једино уколико неко «изнад црте» одустане.

Спискови ће потом бити прослеђени бањским лечилиштима која ће «изабране пензионере» позивати зависно од расположивих капацитета.

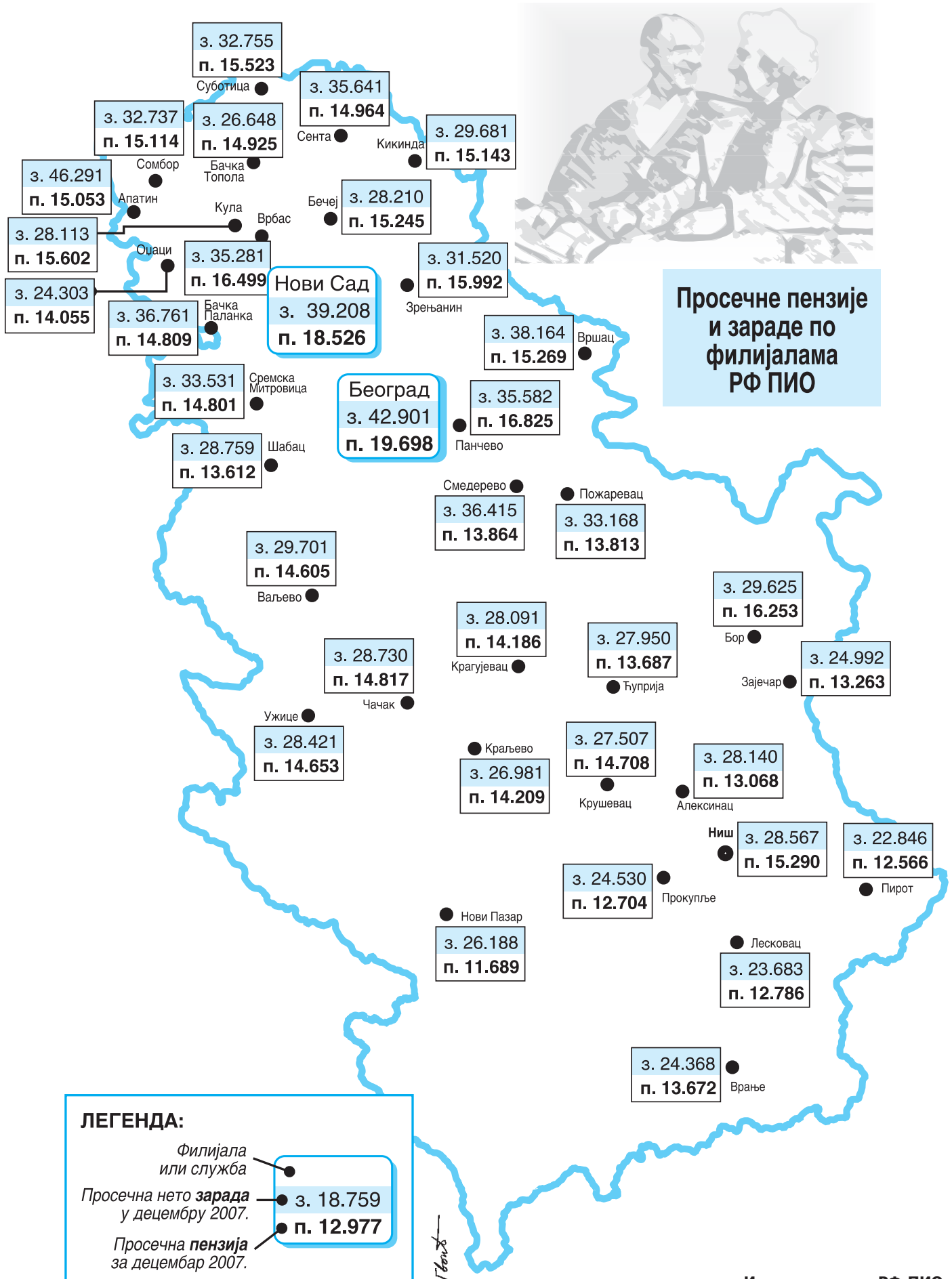
Т. К.

Месец	Индекс кретања зарада	Индекс трошкова живота	Процент усклађивања	Општи бод
Јануар	81,73	100,8	Ванредно 11,06	495,16
Фебруар	109,88	100,6		
Март	99,20	101,6		
Април	105,79	101,8	6,97	529,67
Мај	98,85	101,6		

ОСИГУРАНИКА
ГЛАС

ИЗДАВАЧ: Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање

Директор РФ ПИО: **Горан Лончар**. Главни и одговорни уредник: **Славица Чедић**, e-mail: scedic@pio.rs
РЕДАКЦИЈА: Булевар уметности бр. 10, 11070 Београд, СЕКРЕТАРИЈАТ: 011-2017-437 факс: 2017-418.
Редакција за Војводину: Житни трг бр. 3, 21000 Нови Сад, одговорни уредник **Ика Митровић**, 021-487-7789, факс: 021-6624-359, e-mail: ika.mitrovic@piovoj.org.yu.
ШТАМПА: Комазец д.о.о, Краља Петра I 66, Инђија.
ОГЛАШАВАЊЕ: 011-2017-438
Рукописи и фотографије се не враћају

Извор података РФ ПИО

СРПСКИ И ХРВАТСКИ РАЗГОВОРИ О СПРОВОЂЕЊУ СПОРАЗУМА
О СОЦИЈАЛНОМ ОСИГУРАЊУПотврђивање стажа за
Крајишнике

У Хрватској од 17. маја важи правилник који за избеглице значи могућност признавања радних година у Крајини, а «одбијенице» чекају договор министара

Године рада у некадашњој САО Крајина, које досад углавном нису биле признате као радни стаж избеглицима из овог дела Хрватске, коначно ће Крајишницима бити уписане у радне књижице. Ово је за наш лист потврдио **Зоран Пановић**, директор Завода за социјално осигурање Србије, после недавног разговора у Загребу са **Љиљаном Марковић**, директором хрватског Завода за мировинско осигурање, и њеним сарадницима.

Наиме, Хрватска је само једном, и то у врло кратком периоду, дозволила Крајишницима да поднесу документацију за потврђивање радног стажа, али, због кратког рока и необавештености, веома мали број људи је успео то и да уради. Зато многи због непризнатог радног стажа не могу да остваре право на пензију, или примају мање пензије јер им овај део стажа није урачунат.

– У првом разговору органа за везу, после четири године, о спровођењу Споразума о социјалном осигурању између две земље, хрватска страна нас је обавестила да је донет Правилник о конвалидацији стажа, који је ступио на снагу 17. маја ове године, са неограниченим

Зоран Пановић

роком трајања. То значи да сви који су у Србију дошли са територије некадашње САО Крајине, могу да поднесу захтеве за потврђивање тамошњег радног стажа. За остваривање овог права могу да се обрате Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање у Београду или директно, хрватском Заводу за мировинско осигурање – објашњава Пановић.

У разговорима је актуелизован проблем око 700 негативних решења

којима Хрватска није признала стаж својим бившим радницима. Донете пре ступања на снагу Споразума о социјалном осигурању, углавном из процедуралних разлога, ове «одбијенице», на које се нико није жалио, постале су правоснажне. Хрватска страна тврди да нема правни основ за њихово преиспитивање, па је договорено да се о томе обавесте министарства за рад и социјалну политику обе земље да би она, у директном контакту, договорила решење овог проблема. Шта је урађено, чуће се вероватно у децембру, у Београду, за када је уговорен следећи састанак хрватске и српске делегације.

– Било је доста примедба да хрватски лекари не признају налазе наших лекара-вештака, па је за јесен договорен састанак органа вештачења оба фонда тако да се надамо да ће они стручно разјаснити све недоумице – каже још директор Пановић.

Иначе, у Заводу за социјално осигурање планиране су многе активности до краја године:

– За почетак јула договорен је састанак са Македонцима, на коме ћемо размотрити све проблеме везане за спровођење Конвенције и претрести спорне случајеве. У септембру ћемо угостити делегацију хрватског Завода за здравствено осигурање, затим, на иницијативу Аустрије, разговараћемо са њиховим представницима о иновирању Конвенције. Са Канадом је текст споразума о социјалном осигурању спреман за потпис, очекује се и административни за његово спровођење, па ратификација, преговори са Грчком су поодмакли, а са Турском се чека да Конвенцију ратификује њихов парламент. Има иницијатива за иновацију конвенција са Шведском и Мађарском, а наравно ни Словенија није стављена «ад акта», већ се припрема наставак преговора – набраја најважније активности Зоран Пановић, директор Завода за социјално осигурање Србије.

Весна Анастасијевић

Босанске пензије без обуставе

– Пре неколико дана добили смо и званично иницијативу из Федерације БиХ за измену одредбе административног споразума за спровођење Конвенције о социјалном осигурању према којој се више исплаћена пензија у једној држави пре усвајања Споразума, надокнађивала обуставом трећине пензије кориснику – каже Зоран Пановић.

Оваква одредба, иначе, не постоји ни у једном споразуму сем у овом са БиХ (о чему смо писали у претпрошлом броју). Изменом би се и овде предвидело да се пензијски фондови међусобно намирају, колико имају средстава, за пензије које су

исплаћивали пензионерима друге државе пре усвајања споразума, а не да се то наплаћује од пензионера.

– Ову иницијативу проследили смо надлежном Министарству и Фонду ПИО, очекујемо заједнички састанак да се види колико је таквих пензионера и колика би то била средства која би им се опростила. Завод ће инсистирати на томе да се нађу могућности да се овај дуг, настао због разлика у висинама пензија у две државе, убудуће не обуставља пензионерима, а коме је већ одбијан – да се новац врати – најављује Зоран Пановић.

МИРНО РЕШАВАЊЕ РАДНИХ СПОРОВА ПОКАЗАЛО ПРЕДНОСТИ И КОД НАС

Месец дана до руковања

За три године у више од 3.400 поступака нађено решење за неспоразум радника и послодавца, у просеку за свега по 20 дана

Ко преживи, у Србији ће можда и истерати правду са послодавцем: радни спорови трају у просеку по три-четири године, прескупи су, а и када се стигне до краја – правда често изгубит смисао: статистички подаци показују да мање од половине радника, након судских пресуда, заиста може и да их примени.

После четири-пет година судовања, они или немају где да се врате (ликвидирана фирма), или после повратка у предузеће, врло брзо, из неког мање више оправданог разлога, добију отказ – па «Јово наново» у судски поступак.

Дешава се, најчешће код производних радника, да после дуге паузе они не могу да испуне прописану норму, да нису упознати са технолошким иновацијама у производњи, или не могу више да се

Дејан Костић

уклопе у радну средину због поремећених људских односа, па сами дају отказ уговора о раду...

Управо су ови разлози били повод да се и код нас, макар и уз прилично каскање за туђим искуствима, предвиди и могућност бржег, јефтинијег и, најважније, ефикаснијег –

мирног – решавања радних спорова; недуга пракса Републичке агенција за мирно решавање радних спорова, основане 2005. године, већ показује све предности оваквог начина решавања конфликта између упослених и послодавца.

У већини земаља, које су сада у Европској унији, сличне агенције осниване су још у периоду од 1945. до 1950. године, а у земљама бившег социјалистичког блока у последњој деценији 20 века: првенствено због дужине трајања судских поступака у решавању радних спорова – мада и ту има разлике, рецимо у земљама ЕУ дуг процес је онај који траје три-четири месеца, а код нас...

Предности оваквог начина решавања спорова, за разлику од поступака који се воде пред инспекцијама

Највише спорова у Нишу

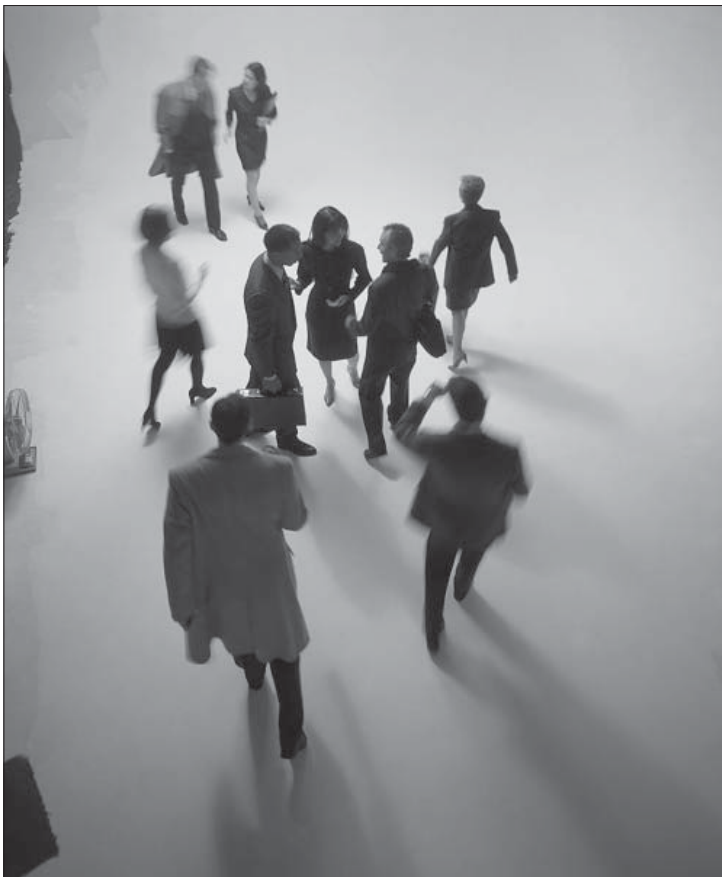
ЕИ «Холдинг» из Ниша рекордер је по броју вођених спорова (решено 769) у једном предузећу, а радило се о исплати минималне зараде. Следи «Шинвоз» из Зрењанина, са 198 решених спорова, у Београду су решена 73 спора, од тога 46 у «Инексу», у Новом Саду 72 спора...

и судовима, и код нас су највидљивије у њиховој ефикасности. Иако је Закон о мирном решавању радних спорова прописао да поступак не сме да траје дужи од 30 дана, у пракси, досад решени предмети просечно су урађени – за 20 дана. Овај поступак не познаје ни институт судских такси, а држава сноси трошак рада арбитра, мировњака и вештака. Према неким рачуницама, радни спор који се реши на овај алтернативни, мирни начин, државу кошта од 100 до 150 евра, што је скоро 50 пута мање него када се то уради преко редовних судова. Такође, њиме се смањују социјалне напетости и јача поверење код социјалних партнера: поремећај међуљудских односа у колективу је мање изражен када се поступак заврши после 10-15 дана руковањем запосленог и послодавца.

Агенција је, по закону, надлежна за решавање и колективних и индивидуалних радних спорова, с тим да је код индивидуалних ограничена на случајеве отказа и

Запад већ пола века зна вредности компромиса

Арбитри долазе на лице места

неисплаћивања минималне зараде. У оваквим случајевима Агенција се појављује као алтернатива судовима: пред њом се они могу решавати ако нису окончани правоснажном пресудом, и обрнуто, поступак који се заврши посредством Агенције не може више бити предмет судског решавања, зато што је одлука арбитра извршна и коначна – без

права на жалбу. Наравно, цео поступак је добровољан!

Код колективних радних спорова, надлежност Агенције је мало шира, односи се на спорове који се тичу колективних уговора, права на штрајк и права на синдикално организовање, а решење арбитра има снагу препоруке. У делатностима од општег интереса, или у делатностима у којима би прекид рада могао

да угрози живот и здравље људи и да нанесе штету већих размера, поступак није добровољан, већ је обавеза.

Поступак за покретање радног спора преко Агенције једноставан је: потребно је да се поднесе образац «предлога за покретање поступка», са подацима обеју страна и навођењем предмета спора. Прилаже се све што би могло да послужи као доказ, а арбитар накнадно тражи допуну ако сматра да је још нешто битно за праведније решавање спора.

Према речима **Дејана Костића**, директора Агенције, тајна веће ефикасности и брзине у раду – у односу на редовне судове, јесте у изостављању непотребних формалности које постоје у класичном судском процесу. Наиме, арбитри се у року од двадесетак дана, колико просечно траје поступак, реално више посвете предмету него судије у нашем правосуђу које радне процесе воде по четири године. Код судија рочиште траје по 15-20 минута, затим се следеће закаже за два-три месеца, које се одложи јер недостаје неки доказ... А када се све то сабере, то буде укупно око четири-пет сати, док арбитар из Агенције посвети један дан конкретном спору. То је могуће јер нема формалности око места поступка: арбитри из Агенције могу да изаберу где ће одржати расправу, најчешће се она одвија у самом предузећу где је и настао проблем, па се стране у спору, сведоци и докази налазе на лицу места и брзо су доступни; спорови се могу одржати и у просторијама локалне самоуправе, синдиката...

То је свакако и разлог да је Агенција за три године рада окончала више од 3.400 предмета на основу појединачних и око 30 према колективним пријавама у законском року од месец дана.

Мирослав Мекеровић

Ливци на одмору о трошку фирме

И ове године, у време колективних годишњих одмора – у јулу, пожешки ливци одмараће се у неком од бањских туристичких места: на предлог Медицине рада, 20 одсто радника Ливнице «Пожега», која послује у оквиру Концерна «Фармаком» у Шапцу, о трошку фирме боравиће на десетодневном одмору у бањи.

Ђ. М.

Радна места уместо отпремнина

Метанолско-сирћетни комплекс у Кикинди налази се пред приватизацијом. Грански синдикат хемије, неметала, енергетике и рударства «Независност» помоћи ће запосленима у МСК да, заједно са пословодством те фирме, сачине добар социјални програм и колективни уговор.

Приликом недавне посете функционера УГС «Независности» овој фабрици изражено је заједничко залагање да радници, без обзира на начин на који буде приватизован кикиндски МСК, буду збринуте не добијањем отпремнина, већ очувањем радних места.

Препорука УГС «Независности» јесте да синдикат МСК изради социјални програм и колективни уговор по узору на Нафтну индустрију Србије.

С. З.

Конкурс за нове арбитре

Арбитри се бирају на четири године, а ове године ће бити расписан конкурс за избор нових арбитра. Осим општих услова предвиђених законом, они морају имати завршен факултет (не само правни), али и најмање пет година радног искуства на пословима у вези са радним односима.

У свету је пракса да арбитри могу бити и психолози, социолози, економисти... који дуго раде у, рецимо, синдикату, па имају знатно више искуства од правника који се не баве радним односима.

Код нас, комисија за избор арбитра ради на трипартитном основу, сачињавају је по два представника Владе Србије, репрезентативних синдиката и репрезентативних послодаваца.

УСКЛАЂИВАЊЕ ПЕНЗИЈА КАО НАЧИН ОСТВАРИВАЊА СОЛИДАРНОСТИ

И пензионерима део националног богатства

Враћање «швајцарске формуле» у пензијски систем Србије јесте правично и економски оправдано решење којим се налази мера везивања материјалне сигурности пензионера за активну генерацију запослених и редистрибуцију дела новостворене вредности на неактивни део становништва

Тежишне тачке промена у пензијском систему Србије, које се интензивирају од 2002. године, поред подизања старосних граница за стицање права, односе се на начин одређивања износа пензије и начин усклађивања остварених права.

Начин на који се усклађују пензије посебно је деликатно питање јавног пензијског система, поново актуелизовано ових постизборних дана. Аргументација у вези са методологијом усклађивања пензија у овом напису, антиципирана пре неколико месеци, сада посебно добија на значају.

Усклађивање пензија је терен честог, па и тренутног, супротстављања ставова владиних ресора надлежних за област јавних финансија и за област рада, као и владиних служби са осталим учесницима у социјалном дијалогу. У основи овог супротстављања налазе се различити циљеви: ограничење јавне потрошње, с једне стране, односно остваривање друштва социјалне правде, с друге стране. Избалансираним решењима, до којих се може доћи кроз социјални дијалог, ови супротстављени циљеви могу се помирити или довести у највећу меру могућег склада. У сваком случају, компромис по питању методологије усклађивања пензија између учесника у социјалном дијалогу неопходан је и нужан. Оно што је важно јесте то да до суштинског социјалног дијалога одиста и дође.

Систем обавезног пензијског и инвалидског осигурања функционише као дугорочно осигурање и законска решења у овој области проузрокују далекосежне последице на ниво материјалне и социјалне сигурности корисника права. Као дугорочан вид социјалног осигурања, систем обавезног пензијског и инвалидског осигурања подложен је утицајима различитих фактора као што су: демографске промене, инфлаторни и други економски удари и колебања политичких турбуленција. Управљање овим факторима може се остварити кроз сталан социјални дијалог, анализу и прилагођавање законских решења. Важећа методологија усклађивања пензија непосредно производи негативне последице по материјални положај садашњих пензионера и дугорочно неповољно утиче на материјални положај будућих генерација пензионера. Управо ова решења неопходно је подврћи анализи и учинити предметом социјалног дијалога.

Угрожавање и система и корисника

Издашност социјалних система у ранијем периоду, која није уважавала могуће негативне трендове у демографским и привредним кретањима – који су се и десили, учинила је пензијски систем текућег финансирања међугенерациске солидарности великим издатком за националне економије. Без промена у систему, које се могу остварити адекватним

Владимир Јанковић

законским решењима – укључујући и промене у методологији усклађивања пензија, довела би се у питање егзистенција и система и његових корисника. Међутим, често се губи из вида да је простор за реструктурирање и реформу обавезног пензијског система лимитиран. Лимитираност реформи одређена је принципима и сврхом система. Сврха пензијског система текућег финансирања састоји се у неопходном постојању минимума солидарности и редистрибутивности, како у оквиру система, тако и на нивоу друштва – у процесу прерасподеле националног богатства као новостворене вредности.

Ограничења у реформи система, која су наметнута логиком минимума солидарности и редистрибутивности, одражавају се и на решења у погледу начина усклађивања пензи-

ја. Усклађивање пензија потребно је регулисати тако да се оствари редистрибуција новостворене вредности и кроз упоређивање пензија, једним делом, са зарадама запослених. Другим речима, оправдано је да се стечене пензије у одређеној мери «пореде» са зарадама и усклађују са кретањем зарада. Законска решења којима се искључује везивање пензија за кретање зарада директно су у супротности са принципом очувања минимума солидарности.

Начин уклађивања пензија зависи од способности конкретног друштва да помири супротстављене циљеве у погледу ограничења јавне потрошње и остваривања социјалне правде. Свакако, у позадини начина уређивања овог питања је материјална могућност конкретног друштва и традиција вођења социјалног дијалога, а тамо где нема те традиције позадина је опредељена тренутним политичким контекстом.

Када је реч о нашем пензијском систему, законска решења у вези са индексацијом пензија била су различита: од усклађивања пензија са трошковима живота до 1983. године, преко усклађивања пензија са кретањем зарада и усклађивања у половини процента раста зарада и трошкова живота по моделу «швајцарске формуле», до преласка на усклађивање пензија само са кретањем трошкова живота. У току је последња година примене прелазног режима преласка

са метода «швајцарске формуле» на метод усклађивања пензија само са кретањем трошкова живота.

Смањење буџетских трансфера

Непредвидивост кретања зарада и трошкова живота у транзиционим економијама и неопходан минимум солидарности у прерасподели новостворене вредности у корист пензионерске популације захтева враћање механизма усклађивања пензија по методологији препознатљивој као «швајцарска формула», која подразумева усклађивање пензијских принадлежности, у једнакој мери, са кретањем зарада запослених и кретањем трошкова живота које чини стандардизован круг потрошње.

Усклађивање пензија у збиру половине процента кретања зарада и половине процента кретања трошкова живота, поред ефекта солидарности, ствара и преко потребан економски ефекат – редукују буџетских трансфера. Применом «швајцарске формуле» изворни приходи система расту са растом зарада, док се пензије као расход система усклађују у мањем обиму од раста основице из које се убира изворни приход. Оваквим усклађивањем пензија стварају се унутрашње резерве за покриће дела дефицита и смањење буџетских трансфера по основу дотација пензијском фонду.

Враћање «швајцарске формуле» у пензијски систем Србије јесте правично и економски оправдано решење. Тиме се налази мера везивања материјалне сигурности пензионера за активну генерацију запослених и редистрибуцију дела новостворене вредности на неактивни део становништва. На динамику враћања «швајцарске формуле» од утицаја могу бити искључиво фактори економске стабилности. О тој динамици своју реч треба да дају задужени за јавне финансије. Свакако, брзина враћања оваквог начина усклађивања пензија зависиће од «друштвеног договора» који се постиже у процесу социјалног дијалога.

Владимир Јанковић

ГРАЂАНИ ПРИНУЂЕНИ ДА КУПУЈУ ПОЛИСЕ МЕЂУНАРОДНОГ ОСИГУРАЊА

Амбасаде не маре за конвенције

Грађани Србије који се припремају за одлазак на летовање у Црну Гору, уз пасош, требало би свакако да понесу и потврду овдашњег Завода да су здравствено осигурани у својој земљи. То би требало да им обезбеди да, у случају неке изненадне невоље, имају бесплатну лекарску помоћ и, злу не требало, болничко лечење у државним кућама здравља нашег јужног суседа једнако као и жители Црне Горе.

Требало би – јер је, по Споразуму о социјалном осигурању који је Србија склопила са Црном Гором, нашим здравствено осигураним грађанима гарантована здравствена заштита и за време привременог боравка у Црној Гори у случају хитних медицинских случајева. Али, да ли ће тако и бити, да ли ће у црногорским амбулантама и болницама уважавати потврде нашег Завода, засад је тешко рећи. Јер, судећи по сазнањима људи из Завода за здравствено осигурање Србије, истоветне гаранције постоје у конвенцијама са многим земљама, али се оне, већ од многих амбасада, игноришу.

Србија је, наиме, склопила споразуме о социјалном осигурању са 25 земаља, уређујући, између осталог, и питање здравствене заштите својих грађана за време привременог боравка на тлу тих држава. Правила су донекле различита. Ако се нађете у Аустрији, Белгији, Немачкој, Холандији, Луксембургу, Француској, Румунији, Италији, Чешкој, Македонији, Хрватској, БиХ и Црној Гори, не би требало да платитите пружену медицинску услугу јер ће се трошак за ваше лечење, по конвенцијама, регулисати између две државе. Овај принцип важиће и за Турску кад ратификује већ потписан споразум.

Принцип територијалног реципроцитета, када трошкове медицинске помоћи сноси земља

на чијој се територији она пружа, примењује се у Великој Британији, Бугарској, Словачкој, Пољској и Мађарској. И, на крају, правило да осигураник за себе и чланове своје породице сам плаћа указану здравствену заштиту, а да му се тај трошак, након повратка у земљу, надокнађује из касе Републичког завода за здравствено осигурање, важи у Швајцарској, Шведској, Норвешкој и Данској.

Ово, наравно, важи само за грађане који у неку од тих земаља не иду управо зарад лечења и који су здравствено осигурани у самој Србији. А да би добили потврду Завода о томе, требало би прво да узму одговарајући образац (у Одсеку за инострано осигурање у Немањиној 30), оду код свог лекара опште праксе да га попуни и предају га филијали Завода; коначан суд о здравственом стању даје лекарска комисија матичне филијале, а оваква потврда важи најдуже три месеца.

Међутим, чак и ко пређе овај вишеструки пут између Завода и лекара, не може да буде сигуран да ће му добијена потврда бити «убедљива» за службенике амбасаде земље у којој је наулио да летује: амбасаде већине земаља, поготово западноевропских, приликом издавања виза инсистирају да наши грађани обавезно имају полису међународног путног здравственог осигурања (која, дабоме, додатно кошта), кршећи на тај начин «правила» која су својевремено уговориле њихове државе. И – без тога никако не можете да добијете дозволу (визу) да боравите у њиховој земљи.

Додуше, можда у амбасадама и не знају за конвенције које су ратификовали њихови парламенти...

Татјана Кршић

САЈАМ ПРЕДУЗЕТНИШТВА И ИНОВАЦИЈА У ТЕМЕРИНУ

Путоказ до правих каса

Оснивањем Иновативног центра за развој, Темеринци намерни да помогну предузетницима да дођу до предприступних средстава ЕУ и других финансијских извора за развој

Видело се, а и пробало, шта веште руке знају да направе

Темерин, са око 30.000 становника и развијеном предузетничком традицијом (више од 3.000 регистрованих предузећа и предузетника), не може, својим релативно малим буџетом, да реши проблеме инфраструктуре, да подржи многобројне привредне, културне и спортске институције и манифестације, као ни да задовољи све разноврсне потребе својих грађана. Због тога је група предузимљивих људи припремила пројекат «Иновативни центар за развој предузетништва и прекограничну сарадњу» којим је прошле године конкурисала за бесповратна средства ЕУ. Међу 22 одобрена пројекта из Војводине (а конкурисало их је 181), зелено светло и 110.000 евра добили су и Темеринци.

Пројекти чекају конкурсе

– Довољно средстава, потребних да се живот у локалној заједници прилагоди потребама обичног човека, није могуће добити ни из буџета Покрајине или Републике, из Фонда за капитална улагања, ни из НИП-а... Због тога смо се определили да се припремимо за време које долази, и за средства која реално стоје на располагању, без обзира на политичке и друге импликације, јер су нам европски предприступни фондови отворени. Кроз овај пројекат, на семинару који је трајао 21 дан, оспособили смо 43 човека за израду пројеката према методологији и процедурама ЕУ, тако да данас имамо 10 готових пројеката који чекају конкурсе из различитих области (привреде, екологије, културе, спорта), па да «повучемо» неповратна средства ЕУ – објашњава менаџер пројекта **Зоран Пекез**.

Према његовим речима, остварена је и боља прекогранична сарадња са мађарским партнером – градом Морахаломом:

– Тамо смо одвели 60 наших предузетника да се упознају са начином на који су радили пре пријема у ЕУ, док су били у позицији да користе предприступне фондове.

На недавном Првом сајму предузетништва и иновација «Темерин 08», којим су Темеринци заокружили свој пројекат и који је окупио предузетнике и иноваторе, банке, осигуравајуће куће, државне фондове и агенције, привредне коморе и удружења – били су и посетиоци из мађарских градова Јаношхалма и Морахалом, привредници и представници локалне власти, са којима темерински предузетници успостављају сарадњу и размењују искуства.

Општина Темерин, која је у свему учествовала са 10 одсто средстава, добила је, након годину дана, Иновативни центар за развој који ће постати јавно предузеће са тројезичном базом података о локалној инфраструктури, привреди и предузетништву Темерина и Морахалома. Центар ће прибављати информације и помагати сектору малих и средњих предузећа, локалној управи и свим удружењима грађана којима су

потребна финансијска средства за њихове акције; осим израде стратегија развоја, проналазиће и слободна финансијска средства – како код домаћих фондова, тако у Европи и свету.

– Осим предприступних фондова – каже Пекез – постоје и други извори финансирања, али је несрећа што наши предузетници о томе веома мало знају. Наш сајт, и укупан рад Иновативног центра, послужиће да информације допру до сваког предузетника – да ови који већ раде увећају своје пословање, а да нови започну бизнис онако како треба. Све то имаће за последицу отварање нових радних места и квалитетнији живот људи.

Иzumитељи траже инвеститоре

Да у нашег народа има памети, али не и довољно финансијске подршке да се она уновчи, могло се видети на штанду Асоцијације проналазача и иноватора и Академије изумитеља Србије, као и Народне технике Војводине. Много тога доброг и корисног смислили су и патентирали изумитељи; обавили атестирање, доказали уштеде енергије, материјала и времена, добробити за здравље и екологију, за појединца и државу, али немају пара за серијску производњу или неко већ увози слично али скупље, плаћајући туђу памет, уместо развоја домаће.

Овај Сајам дао је прилику будућој сарадњи предузетника и иноватора. Добро је да су се сусрели и разговарали, а можда већ и размишљају о заједничком послу, ослањајући се на професионалну подршку и помоћ људи из Иновативног центра.

Зоран Пекез са сарадницима и гостима

Ика Митровић

НАШ САГОВОРНИК: ЂОРЂЕ МИЛЕКИЋ

И календар може бити бренд

Човек са три имена, неуморни трагач за нечим лепшим

Пре двадесетак година наша примењена уметност добила је тада ново и значајно име: **Станислава Шарп**. Сада је Шарп поново **Ђорђе Милекић**. Кад живи у Београду; а кад живи на Флориди онда **Џон Мил**. Три имена, а једна личност.

И после дуго година и свега онога што Ви радите ја се и дан-данас питам шта сте? Да ли сте дизајнер, уметнички фотограф, штампар, иноватор, издавач или чак и бунтовник?

– Рекао бих да сам све то што сте набројали. Једноставно, мислим да спадам у ред визуелних уметника који покушавају да се изразе у свим медијима који припадају визуелној уметности. Данас је то, у принципу, чак и нормално, значи фотографија, дизајн, видео, изложбе... то су све области које ме занимају, а имао сам и срећу да се опробам у свима њима.

А сам почетак?

– Па, један од мојих почетака била је уметничка фотографија коју сам радио за некадашњи чувени магазин «Старт» из Загреба и тада сам, практично, постао један од првих портретних фотографа: сликао сам лица из некадашње Југославије, чак младог **Владу Дивца**, **Марину Перезић**, **Аницу Добру**. Нисам, дакле, сликао политичаре већ људе из уметности. Круна те моје фотографске каријере била је изложба у чувеној, смем да тако кажем, галерији «Себастијан» у Кнез Михаиловој улици коју је видело више од тридесет хиљада људи. Међутим, десила се једна поразна ствар за уметнике, а то је да је управо у току моје изложбе одлучено да се «Себастијан» затвори и да се зграда сруши. Доживео

сам и то да је буквално на силу дошао инспектор који нас је избацио из галерије, а оно што је тим поводом интересантно јесте чињеница да је на рушевинама галерије «Себастијан» 19. јануара 1992. као протест због тог рушења настала нова ствар, нови производ, а то је «Публикум календар».

О том сада већ чувеном календару мало касније, а колико знам Ви сте као млад човек подсетили све нас на један покрет у Европи чији су центри били Париз али и Београд. Откуд младом уметнику жеља да васкрсне надреализам и авангарду између два рата?

– Збиља сам имао ту срећу да сам за многе моје пројекте практично вршио нека истраживања по музејима и другим установама и онда сам налетео на све те ствари везане за **Марка Ристића**, **Љубомира Мицића** и друге. Сматрао сам да је велика штета, па и страшно што код нас који смо, на неки начин, сиромашна држава, и оно што имамо заборављамо. Зато сам кроз различите пројекте покушавао да васкрснем неке њихове идеје и тако је, као директан производ, настао један мини магазин «L impossible» (Немогуће) који је нека врста омажа предатном часопису истог наслова.

То сте, дакле, радили Ви, али и Ваша уметничка група. Како се оно звала и ко Вам је био сарадник из те групе?

– Моје деловање у последњих двадесет година

везано је за уметничку групу ФИА у сарадњи са **Надом Рајичић**. Нас двоје смо били језгро те групе, а у тих двадесет година продефиловало је кроз њу безброј младих људи који су данас изузетно познати дизајнери и фотографи. Могу да кажем да смо сарађивали са скоро целокупном сценом млађе и средње генерације уметника код нас.

Већ смо споменули Публикум календар за који се може, у стилу оне популарне рекламе, рећи: Светско, а наше. Шта Вам је била идеја и како је настао тај чувени календар нашег дизајна?

– Ми смо кроз пројекат Публикум календар практично хтели да пуно тога кажемо и да то

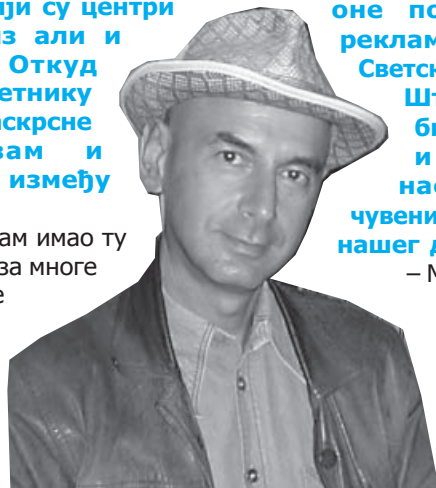
урадимо на један неуобичајени начин. Оно што је врло битно јесте контекст у коме је тај календар настао, а то је ратно стање, инфлација, просечна плата од десет марака... У свим тим условима нама се чинило да није у реду да правимо оне класичне календаре на луксузној хартији са заласком сунца или са делима познатих сликара, већ смо желели да направимо нешто што би било рефлексивна стварност. У свему томе практично је направљена једна добитна комбинација групе ФИА, с обзиром на наше искуство у уметности и уметничким перформансима, и, са друге стране, штампарије као што је «Публикум» са квалитетном штампом, али и

са директорима који су имали визију да прихвате нешто што је било другачије. Тако да су календари на почетку били промовисани на рушевинама од бомбардовања као знак солидарности са стварима које су се догађале око нас, а са друге стране слике у календарима су такође биле један уметнички израз онога што се дешавало, а не типичне, привлачне и допадљиве слике. За дивно чудо, то је наишло на изузетан одјек у јавности, управо због тога што је у оној немогућности изражавања и медијске експанзије страха посредни одговор свему ономе што се дешавало.

Истрајавате скоро двадесет година на том «календарском» послу, а окупили сте у том пројекту не само наше већ и светске дизајнере, иако не са много пара, али са много воље?

– Ако имате добру идеју, новац никад није био проблем, чак имамо прилике да видимо како су високобуџетни пројекти пропадали ако нису имали праву подлогу. А Публикум календар је један добар пример како је дошло до тог раста у ових 16 година и интернационалног брендинга. Типичан пример за то је како смо успоставили сарадњу са **Полом Шер**, једном од најчувенијих светских дизајнера. Довољно говори то да је она направила за тај календар визуелни идентитет Метрополитен опере, «Њујорк тајмса», Блумберг палате и да је у свему томе учествовала без динара. У Америци је, де факто, она премиса «време је новац» неприкосновена и ако неко месец дана ради на оваквом пројекту «ноу профит», то значи да је не само инвестирао време и труд него и огроман новац.

Бора Ољачић

ИЗАЗОВИ ЗРЕЛОГ ДОБА: ОСТЕОПОРОЗА – ПРЕТЊА СВАКОЈ ДРУГОЈ ЖЕНИ

Кад хаљина порасте...

Најчешће је први знак овог тихог обољења тек прелом костију, последице могу бити веома озбиљне, а минималним променама у начину живота и лековима могуће је зауставити даљи ток болести, па чак и надокнадити изгубљену коштану масу

Ако вам се после педесете године живота «из чиста мира», приликом неког много пута поновљеног покрета, догоди да полomite ногу, руку или кук, веома је вероватно да ће се, после испитивања, установити да болујете од остеопорозе – болести смањења коштане масе. Ово тихо обољење не показује никакве симптоме и открије се тек после неког прелома, а чак свака друга жена и сваки пети мушкарац су у ризику да га добију. То што се о остеопорози последњих година много више и чешће прича, наводи на закључак да је болест све раширенија. Да ли је заиста тако, питамо проф. др **Наду Пилиповић**, лекара са Института за реуматологију у Београду.

– Не бих баш могла да кажем да је ово само болест савременог света и да је много више оболелих него раније. Тачно је да од остеопорозе сада пати више људи него

пре, рецимо, педесет година, али то је, превентивно, последица начина живота – превише седења у затвореном простору, недовољно кретања и боравка на отвореном простору и сунцу, лошег начина исхране (масне, слане, јаке хране), конзумирања алкохола и дувана. Затим, то је обољење људи у каснијим годинама, а ми смо као нација све старији, па је тако учесталија и дијагноза ове болести. Али и веће могућности дијагностике такође доприносе томе да се она сада лакше и брже препозна код пацијената – објашњава др Пилиповић.

За остеопорозу је, да нагласимо још једном, карактеристично то да нема никакве симптоме – ништа не боли, не осећају се апсолутно никакве промене, ни физичке, ни ма које друге врсте, тако да не постоји начин да је «препознате», осетите. Постоје само такозвани фактори

Др Нада Пилиповић

ризика за обољевање, које треба знати, наглашава наша саговорница.

– Овај тихи лопов који «краде» кости има више шансе да се развије у вашем организму уколико сте жена, а поготово ако сте ушли у менопаузу пре 45. године живота. Пушење и алкохол, где се подразумева више од десет цигарета и две чаше неког алкохолног пића свакодневно, такође повећавају ризик од оболевања. Особе крхке, ситне грађе подложније су овој болести, јер када је неко ситан, ситне су и кости и мања је коштану маса, па је сваки губитак, који је иначе с годинама нормалан, по овакве особе опаснији него по оне које су крупније грађе. Недовољан унос калцијума, као и коришћење неких лекова на бази хормона дуже од три месеца, али и породично наслеђе, преломи руку, ногу или кука код чланова уже породице, могу исто тако да буду сигнал за проверу здравственог стања – препоручује др Пилиповић.

Значи, уколико препознате код себе неки од набројаних ризика, ако при том приметите да сте, с годинама, изгубили више од три центиметра висине, имате повијен став или је дошло до прелома костију после минималне повреде, треба се саветовати са лекаром опште праксе и тражити упут за снимање коштане минералне густине:

– Овај преглед је брз и безболан. Он је и једина поуздана могућност да утврдите колики је ваш индивидуални ризик од могућег прелома кости и сазнате да ли болујете од остеопорозе. То је за сада најбољи начин који, додуше, утврђује количину, а не и квалитет коштане масе, али Светска здравствена организација препоручује овакав преглед свима који на више од два питања о факторима ризика које смо набројали могу да одговоре позитивно. С друге стране, постоје лекови којима је могуће зауставити даљи ток болести, па чак и надокнадити изгубљену коштану масу, тако да уколико сматрате да сте у ризичној групи, настојте да проверите своје стање – саветује наша саговорница.

Као и код сваке друге болести, и код ове је најважнија превенција, односно спречавање да до болести дође. Када је остеопороза у питању, то није ни скупо ни непријатно, каже др Пилиповић:

– Једноставно, треба мало бити посвећен себи и унети неке промене у начин живота и исхране. Пре свега, треба се што више кретати, па ако ни за шта друго немате времена, онда бар брзо ходајте куд год да идете. Играње и плес се, такође,

Помаже и брза шетња

Одлучите сами

Хоће ли се неко одредити да послуша лекарске препоруке и придржава се савета о томе шта јести и да ли вежбати лична је одлука, али можда неке чињенице могу да утичу на то да се она лакше донесе. Зато, ипак, није лоше знати да је, у једном истраживању, 85 одсто жена веровало да не постоји ризик да оболе од остеопорозе, а да је, затим, дијагноза овог обољења постављена код скоро половине, – што значи да већина и не зна да има проблем.

А преломи услед остеопорозе могу имати озбиљне последице. Шта више, у првој години после прелома кука чак сваки пети пацијент премине, док трећина остаје трајно везана за кревет. Чак 80 одсто особа које су имале прелом кука и потпуно се опоравиле од тога, ипак бар једну од раније уобичајених радњи после тога не могу да обављају.

препоручују, јер се и на тај начин очвршћавају мишићи и кости. Затим, витамин Д је веома значајан, па треба провести бар 15 минута дневно на сунцу, наравно не онда када је оно најјаче, већ у јутарњим сатима, или пре заласка. Веома је важно и прилагодити исхрану, уносити веће количине млека, рибе, соје, јаја и, уопште, хране богате калцијумом. Дакле, ништа посебно, никакве специјалне дијете, скупе сале за вежбање – све се може постићи са мало добре воље и организацијом живота – саветује проф. др Нада Пилиповић из Инстута за реуматологију у Београду.

Весна Анастасијевић

Помоћ пожешком здравству

Хуманитарна организација «Француска народна помоћ», са Пожежанином **Драганом Котарцем** на челу, која годинама помаже пожешко здравство, недавно је Болници у Пожеги и Хуманитарној организацији «Солидарност»

у Косјерићу поклонила по један аутобус.

Према речима Котарца, хуманитарци из дијаспоре и даље прикупљају средства за помоћ завичају.

Скупштина општине Пожега, такође, помаже здрав-

ство. Дому здравља у Пожеги општина је поклонила два путничка возила «југо» за бољи и ефикаснији рад Патронажне службе, нарочито на сеоском подручју.

Ђ. М.

ПОВОДОМ СВЕТСКОГ ДАНА ДОБРОВОЉНИХ ДАВАЛАЦА КРВИ

Признање и Фонду ПИО

Поводом Светског дана давалаца крви 14. јуна, у просторијама Црвеног крста Србије **Борис Тадић**, председник Србије, уручио је признања «Најхуманија средина» најуспешнијим општинским организацијама ЦК из Савског венца и Старог града у Београду, Бачког Петровца, Новог Сада, Кањиже, Бачке Паланке и Бача.

Радници Републичког фонда ПИО, такође, имају вишедеценијску успешну традицију у давалаштву крви, а Дирекција Покрајинског фонда и ове године је, уз 20 ранијих, добила плакету «Најхуманија средина» коју је, на свечаности у Скупштини града Новог Сада, примио **Слободан Гамбер**, директор Сектора ИТ.

Слободан Кабић, председник Актива ДДК у Дирекцији, открио је тајну успеха –

Слободан Гамбер и Слободан Кабић у Скупштини Новог Сада

две трећине запослених добровољно даје ову драгоцену течност.

М. М.

АКЦИЈА «ДР МИЛЕНКУ МАРИНУ У ЧАСТ» У СОКОГРАДУ

Нови испити хуманости

Манастир свети Николај у Сокограду, код Љубовије, био је стециште хуманиста из скоро свих крајева наше земље у акцији «Др Миленку Марину у част» коју је организовао лозничко Друштво добровољних давалаца крви.

У овој акцији најбројнији су били Лозничани, али придружили су им се људи добре воље и из Новог Сада, Крагујевца, Ваљева, Осечине, Кикинде, Шапца, Лазревца, Љубовије, Крупња,

Детаљ са давања крви

Лознице, Малог Зворника, па и са леве обале Дрине, из Републике Српске – Угљевика, Пилице и Сухог поља.

– Ово је, до сада, најмасовнија акција коју смо организовали у Сокограду – задовољан је проф. мр **Горан Живанчевић**, први човек лозничког Друштва. Задовољство одзивом давалаца дели и др **Вида Ћосовић**, шеф екипе Института за трансфузију.

Дугачак је списак рекордера који су дали крв у Сокограду, али нико није превазишао Лозничанина **Томислава Тошића**, машинског техничара «Вискозе», који је 95 пута дао крв и нада се да ће ове године стићи до – бројке сто.

Подељене су и награде за најбоље ликовне и литерарне радове на конкурс «Крв живот значи» ученицима основних и средњих школа, а **Милан Лукић**, ТВ сниматељ из Лознице, добио је часовник и диплому за допринос популаризацији и афирмацији давалаштва крви.

М. Неговановић

НА ИБЕРИЈСКО ПОЛУОСТРВО БРИГЕ ТЕК ДОЛАЗЕ

Рај без срећног краја

Шпанци који завршавају радни век могу да рачунају на 80 одсто примања из последњих 15 година, чиме мало ко у Европи може да се похвали, али већ стижу упозоравајуће прогнозе

Шпанија је често помињана као «пензионерски рај», земља која је по много чему привлачна да се у њој проведе остатак живота. Многи се, са разних меридијана, за то и одлучују. Али, како је пензионерима који су свој радни век провели у самој Шпанији?

Па, најкраће речено, није лоше. Статистике кажу да су шпанске пензије међу најдарежљивијима у Европи: оне обезбеђују приход који може да буде и до 90 (уобичајено је око 80) одсто просека зараде у последњих 15 година на послу. За нешто више од 40 милиона Шпанаца, чији је просечан приход «по глави» око 20.000 евра, то је леп податак. Проблем је једино у томе – може ли да опстане.

Ова земља данас може да боље збрине своје пензионере стицајем неких историјских околности: током Грађанског рата (1936-1939) стопа рађања је била веома ниска, па је број оних који су у овој деценији стицали право на пуну пензију

био релативно мали. Са друге стране, висока стопа имиграције у последњих десет година поправила је статистику радно активног становништва (које издржава пензионере), тако да су, у крајњем исходу, шпанске пензионерске бриге мање од оних у остатку Европе. Али ово је дијагноза коју мора да прати важна напомена: засад.

То значи да ће демографски удар, који је већ погодио већину чланица ЕУ, Шпанију стићи тек негде око 2015. Биће, дакле, одложен, али ће зато његово дејство бити јаче.

Тренутно, у земљи је 18 одсто становника, готово сваки пети, старије од 65 година (док је млађих од 14 тек 14,4 одсто). Шпанци су старији од Србијанаца – у просеку имају 40,7 година (37,5 код нас). Оно што квари садашњу слику шпанског друштва у целини, јесте што је доспела у лигу оних која рапидно старе, што ће рећи да имају једну од најмањих

стопа прираштаја. «Бела куга» је, дакле, стигла и на Иберијско полуострво.

Пензионерска криза је, рекосмо, одложена зато што је радна снага у последњих десет година увећавана већим запошљавањем жена и имиграцијом. Али, неизбежна чињеница да ће се број оних који одлазе у пензију рапидно повећавати у годинама које долазе, подразумева ризике не само за економију у целини, него и за одрживост пензијског система.

Тај систем у Шпанији има три стуба: обавезни доприноси из радног односа, пензијско осигурање које у посебне фондове уплаћују послодавци, као и приватно добровољно осигурање.

У пуну пензију се сада одлази са 65 година, а за оне који желе да раде и после тога не постоје посебна правила, већ само појединачни подстицаји у компанијама. Многе компаније, међутим, радије подстичу своје старије (и скупље) раднике на превремен одлазак у

пензију, јер им се исплати да уместо њих запосле млађу (и јефтинију) радну снагу. Превремени одлазак у пензију, због дарежљивог просека који може да се очекује, није при том непопуларан. Напротив.

Шпански пензијски систем је иначе, од пада Франкове диктатуре и повратка демократије крајем 70-тих, у константним реформама које су, међутим, по непристрасним оценама, ипак неадекватне с обзиром на поменуте демографске трендове и проблеме који предстоје.

На позитивној страни је, пак, успешно стварање резервног фонда за пензионере у који се слило чак око 50 милијарди евра (шпански БНП је иначе 1,3 билиона – хиљада милијарди – долара), што је импресивно, с обзиром да се у сличном фонду у Француској, која је по броју становника један и по пут већа од Шпаније, налази само око 30 милијарди. Ово ће свакако олакшати транзицију и ублажити први удар који се очекује око 2015, када ће у пензију почети да одлазе представници послератне «бејби бум» генерације и први већи талас својевремених имиграната.

Што се актуелних размишљања о променама система тиче, преовлађују сугестије да се, кад је реч о првом стубу, изведе промена која је код нас већ спроведена: да се пензија израчунава на основу просека из свих радних година. То би, између осталог, компанијама омогућило да нешто уштеде, пошто би им смањило постотак пензијског доприноса, који тренутно износи 23,6 одсто од примања.

У преговорима о реформама Шпанија се такође суочава са синдромом који је већ виђен: колективно преговарање је усредсређено на кракорочно повећавање плата, уместо одложених надокнада. Томе, кажу, доприносе и шпански менталитет, култура и животни стил који су више оријентисани ка садашњости него ка будућности.

Како год било, око средине века, према веродостојним анализама, сваки запослени ће имати по једног пензионера којег издржава, што, другачије речено, значи да ће пензијски систем да банкротира. Могло би, према истој рачуници, да га спасе само око пет милиона нових имиграната који ће радити и уплаћивати доприносе, или неки брзи демографски заокрет – да Шпањолке почну да рађају више деце – у шта мало ко верује.

Милан Бекин

Нови празник љубави

У Русији је установљен нови празник посвећен породици, љубави и верности: обележаваће се 8. јула, а покровитељ ће му бити **Светлана Медведева**, прва дама ове велике земље.

Нови празник, како наводи Бета, осмишљен је као

конкурент Дану заљубљених који се прославља 14. фебруара.

Православни и руски националистички кругови противе се Дану заљубљених (Светом Валентину), сматрајући да је «увезен са Запада» и захтевају «руски» празник љубави и породичних вредности.

Цирих најбољи за живот

Међу светским метрополама, Цирих је на првом месту по квалитету живљења. Беч и Женева деле, према најновијој годишњој студији аустријске компаније Мерцер, друго место на глобалној ранг листи. Аустријски главни град је, како наводи Танјуг, прошле године на истој ранг листи био трећи, а 2006. четврти.

На најновијем рејтингу Мерцера, четврту позицију је заузео канадски Ванкувер, на петом је Оукленд из Новог Зеланда, а на шестом немачки град Диселдорф. Минхен и Франкфурт деле седмо место, док се највећи аустралијски град, Сиднеј, налази на десетом месту, иза Берна.

Листа Мерцера је прављена на основу поређења квалитета живота у 215 великих светских градова, мерено, највише, политичком ситуацијом, као и нивоом социјалног, привредног и еколошког стандарда.

Према наведеним одликама, на овогодишњој листи Мерцера на дну је ирачка престоница Багдад.

У посебној листи, за коју је оцењиван само ниво безбедности, на врху се налази Луксембург, затим Берн, Женева, Хелсинки и Цирих. Најмање безбедни градови су, према студији коју су урадили стручњаци аустријске компаније, Багдад, Најроби, Карачи и Киншаса.

Фудбал за боље ментално здравље

Европско првенство, па и «укопавање» пред ТВ екранима је управо завршено, па је можда прави тренутак за истрчавање на терен: ако је веровати британским научницима са Универзитета у Нотингему, мушкарци који играју фудбал имају виши ниво самопоуздања и позитивнији став према животу. Они тврде, а на основу резултата до којих су дошли истраживањем, да је играње фудбала нарочито добро за мушкарце који пате од депресије. Током праћења здравља стотину мушкараца, 90 испитаника изјавило је да се њихово ментално здравље поправило након што су редовно почели да играју фудбал.

Тужна потрага за срећом

Непрестана жеља за срећом прави је разлог књижи.

Према његовом мишљењу, потрошачка филозофија нас наводи на то да никада не будемо задовољни, већ

да стално – хоћемо још. Као пример наводи цитат **Џона Сјурта Мила** који гласи: «Запитај се да ли си срећан и престаћеш то да будеш».

КИКИНДА

Успешно упркос искушењима

Упркос томе што је минули четворогодишњи мандат у Удружењу пензионера општине Кикинда био брементискушењима, организација ветерана рада, ипак, постигла је добре резултате. Охрабрује да је број чланова, са 4.130 евидентираних 2004, на крају 2007. године порастао на 5.455, мада забрињава да ни половина није измирила чланарину. Можда и зато што у кикиндској општини, од 13.614 пензионера, 1.975 корисника прима најниже износе

Са Изборне скупштине Општинског удружења пензионера

пензија, док је просечним примањима могло да се похвали 3.317 пензионера. И убудуће, један од најважнијих задатака остаје њихово окупљање у Удружење пензионера и оснивање месних организација још у два села – Накову и Новим Козарцима. Јер, Удружење представља тачку ослонаца за остареле људе. То доказују повелике количине огрева и намирница набављаних по повољним ценама и на бескалатну отплату, чиме је многим потпомогнут животни стандард.

Посредством Удружења, по 106 пензионера упућено је прошле и претпрошле године у бање о трошку Фонда ПИО.

Удружење пензионера добро је сарађивало са Савезом пензионера Војводине, али и са локалном самоуправом од које је добијена и финансијска помоћ, као и са Кикиндском филијалом РФ ПИО.

Унапређивању дружења и узајамног посећивања пензионера из разних места највише је допринело Културно-уметничко друштво «Сунчана

Велизар Силвестер

јесен» које већ 35 година успешно ради при кикиндском Удружењу.

У раду скупа учествовали су и **Милан Ненадић**, председник Савеза пензионера Војводине, **Радован Темеринац**, потпредседник Савеза пензионера Србије, и **Милош Бандић**, у име филијале Фонда ПИО у Кикинди.

Чланови Скупштине изабрали су Председништво Општинског удружења пензионера за наредни четворогодишњи мандат и функцију председника поново поверили **Велизару Силвестеру**, а потпредседника опет **Исидору Бајкину**.
С. Завишић

ВРАЊЕ

«Симпов» дар инвалидима

Сан врањских инвалида се испунио: ових дана добили су од «Симпа» специјално комби возило вредно три милиона динара. Захваљујући на поклону, **Срђан Трајковић** је рекао да ће сада моћи да обилазе и друге градове, манастире и бање, али да је најважније то што знају да се и на њих мисли.

Р. С.

ТРСТЕНИК

Од Шкота 58 колица

Народ Шкотске, кроз организацију «Блејквуд кеар» којом координира **Фил Куертис** са сарадницима, поново је показао да хуманост нема границе поготово када су у питању немоћни и угрожени: шкотски хуманитарци у Трстенику су уручили Друштву за церебралну и дечију парализу 40, а Центру за социјални рад 18 инвалидских колица. Дародавцима су на помоћи захвалили директор Центра за социјални рад **Драгојло Милић** и председник Друштва за церебралну и дечију парализу **Маријан Перић**.

– Поред «Блајквуд кеера», и други нам помажу, па се захваљујемо и организацији «Љуби ближњега свога» из Врњачке Бање којом координирају **Драгиша Армуш** и његова супруга, од њих смо такође добили доста различите помоћи – рекао нам Маријан Перић, додајући да им пријатељи и народ Шкотске помажу и у набавци скувих дефицитарних лекова.

Шкотски хуманитарци су обећали да ће и даље помагати трстеничким инвалидима којима је, по речима Перића, тренутно најпотребнији мини бус.

Д. Ивановић

БЕОГРАД

Весело под маскама

Удружење инвалида рада Земун организовало је у Дому пензионера Бежанијска коса маскенбал за своје чланове и станаре Дома. Било је весело, међу маскама је било веома маштовитих, сви су добро забавили, а «докторка» Стана је, богами, стекла и удвараче.

В. А.

ЗАЈЕЧАР

Најзад усељење

Уз велику упорност и истрајност **Драгана Шарчевића**, председника, и **Душице Рајковић**, секретара, зајечарско Удружење пензионера «Независност» најзад је недавно добило радну просторију у склопу Дома пензионера у Зајечару. Прва акција «Независности», по добијању кључева (почетком јуна ове године), у заједници са МО пензионера «Тимок», било је организовање похода «Трагом топличких лепотица». Том приликом зајечарски пензионери посетили су и обишли културно-историјске знаменитости Куршумлије, Пролом бању и Ђавољу варош.

М. Славковић

ШАБАЦ

Стижу дрва и угаљ

Стигао огрев Фото: **Сава Завишић**

У Општинској организацији инвалида рада Шабац у току су упис и испорука огрева за наредну сезону. До почетка јуна уписано је око 1.100 метара дрва, а више од половине је већ и испоручено. Угља (костолац, колубара, бановићи, сушена колубара и ђурђевик) уписано је, такође, више од хиљаду тона, а испоручена је једна трећина. Плаћање је, наравно, на рате, без камате.

Б. Р.

НОВА ВАРОШ

Огрев, пилетина и мед

Удружење пензионера у Новој Вароши нема могућности да најсиромашније помаже новчано, јер сем чланарине других прихода нема, али зато чланове снабдева по повољним ценама и условима. Тако, на пример, кубик огревног дрвета испоручује по цени од 2.200 динара, а за тону угља цена је 7.200 динара. Све се то отплаћује на шест месечних рата, без камате.

Поред огрева, чланство се снабдева свежеом пилетином и медом, каже **Будимир Крџавац**, председник Удружења пензионера.

Будимир Крџавац

Ђ. М.

АДА

Попуст за «Адицу»

Од три базена, најмањи је овај, звани пензионерски

Београд има надалеко знану Аду Циганлију, а у Бачкој се градић Ада већ 28 година хвали својим рекреационим центром «Адица», предивним комплексом базена и бујног зеленила, у коме сада посетиоци, нарочито ђачке и пензионерске групе, могу да уживају уз попуст.

Дневна улазница за одрасле је 115, а за децу и пензионере 90 динара. Сезонска карта за пензионере је такође јефтинија од уобичајене, а попуст је предвиђен и за групе од двадесет и више особа. Многе пензионерске екскурзије користе ову повољност када долазе у Аду да разгледају њене историјске и културне знаменитости.

С. З.

ВРАЊЕ

Заљубљеник у књигу

Војни пензионер **Пецо Ристески** не проводи пензионерске дане скрштених руку, већ се определио за продају књига. Тренутно му је главна преокупација да отвори књижару која ће продавати само књиге. Већ је ступио у контакт са неким издавачким кућама, озбиљно заинтересованим за ову идеју, а у међувремену сарађује са издавачким кућама «Школска књига» из Београда и «Мали принц».

– Организујем три пута годишње продајне салоне књига са књижевним вечерима доводећи познате писце. Све ово радим уз помоћ директора Народног универзитета **Небојше Величковића** – каже Пецо.

Пецо Ристески

Р. Станојковић

НАШИ СУГРАЂАНИ: ОЛГИЦА ВАСИЋ, МЕДИЦИНСКА СЕСТРА ИЗ ЉУБОВИЈЕ

Признање у праве руке

Колегинице одлучиле 0150 најбоља медицинска сестра предшколских установа Србије у 2007. години

Када се воли позив за који се неко определи у животу, успеси никада не изостају. То доказује и наш саговорник **Олгица Васић**, 50-годишња медицинска сестра из Љубовије: на стручном скупу медицинских сестара Србије, у хотелу «Бреза» у Врњачкој Бањи, њој је уручена Повеља као најбољој медицинској сестри предшколских установа Србије у 2007. години.

– Свако признање прија и снажи. Тако и ова Повеља. Предлог за то признање послала је Савезу удружења медицинских сестара предшколских установа моја колегиница са којом сам годинама радила пре него што се преселила у Нови Сад, а са тим се сложила и предшколска установа «Полетарац» из Љубовије где радим – прича Олгица.

После завршене медицинске школе у Шапцу, Олгица је четири године радила у Дому здравља Љубовија, односно у здравственој амбуланти у Цапарићу где су је сељани ценили и волели. Била је беспрекорна, савесна, тачна као швајцарски сат. Тако причају Цапарићани.

Олгица, добитница престижне Повеље, прича нам да необично воли деци. Сву љубав према синовима **Милошу**

и **Марку** и ћерки **Јелени** пренела је и на предшколце. Ради са старијом узрасном групом јаслица и каже да су деца врло поштена и да је са њима милина радити, мада знају понекад да буду и несташна.

– Када сам са њима не осећам замор. Деца са којима радим су моја неизмерна љубав. Драго ми је што уживам велико поверење родитеља моје деце.

Срето Перић, дипломирани правник из Љубовије, један је од родитеља «Олгичине деце»:

– Олгица је у свему пример. Она није само мајка своје деце, већ и све деце са којима ради и брине у обданишту. Као родитељ уверио сам се безброј пута у њене квалитете, љубав према деци и свом позиву. Увек има разумевања за децу и нас, родитеље.

О предшколској установи «Полетарац» у Љубовији Олгица прича као о својој другој кући. Задовољна је односом колегиница и пословодства. Директор предшколске установе **Душица Марковић** истиче да је признање Друштва медицинских сестара предшколских установа Србије стигло у праве руке.

Олгица прима Повељу

Олгица има велико разумевање за децу са посебним потребама.

– Са њима сам стрпљива и нежна, тако мора да буде. И они ће постати корисни чланови нашег друштва. Држава би морала да се са више пажње односи према таквој деци. Ето, у Љубовији би добро било када бисмо имали дневни боравак за децу са посебним потребама, надам се да ћу имати разумевања за ту иницијативу. Знам како је тим родитељима јер и ја сам мајка сина који има церебралну парализу. Доживотно сам захвална свекрви **Јели** и свекру **Мићи** који су уз мог сина Милоша и да није њих, не знам шта бих радила – каже Олгица Васић.

Миодраг Неговановић

ПЕНЗИОНЕР НЕУМОРНО ОБИЛАЗИ ЛЕПОТЕ ТОПЛИЦЕ

Препешачио дужину полутара

Њега, бившег официра некадашње ЈНА и команданта прокупачког гарнизона, мало ко не познаје у Топлици. Рођени Охриђанин, **Санде Петкоси**, одомаћио се у Прокупљу, где је формирао и породицу.

Одлазак у пензију није га одвео у прокупачке паркове или пензионерски дом, већ је наставио да проучава природне лепоте Топлице, али и Србије. Са фотоапаратом, компасом и педометром обишао је готово све природне лепоте и планине наше земље. Препешачио је, како сам каже, 40.000 километара колико је и обим Земље око полутара.

Петкоси крај Ђавоље вароши

Многи тврде да је један од најбољих читача карата и познавалац територије Србије. Потенцијални је кандидат за Гинисову књигу рекорда.

Написао је путописе о природним реткостима топличког краја, посебно

о чувеној Ђавољој вароши. Објавио је брошуре о стазама здравља кроз Прлом и Луковску бању, Ђавољу варош... Изузетан је познавалац планина на југу Србије, у прсте познаје Видовицу, Радан планину,

Пасјачу... Каже да се са Видовице, са места Бандера, са надморске висине од 1.611 метара Србија види као на длану.

– Бање и планине, после пензионисања, смисао су мог живота. Пешачим много, то ми је задовољство, а свакодневно сам у куршумлијским бањама и туристима објашњавам лепоте овог краја. Када би многи знали каквим природним лепотама располажемо, не би се двоумили да се улаже у то и да свету понудимо нешто невиђено – попут Ђавоље вароши – каже Санде Петкоси.

Ж. Димкић

ПРИЧАЛА МИ МОЈА БАКА

Не дам наша жита...

Уместо да нахране гладну децу и читаве народе, богати су измислили да од пшенице, кукуруза, шећерне трске и осталог праве погонско гориво тобож за спас од загађења, а то више штети него издувни гасови фосилних горива

Не знам, чедо моје, кад пре стиже овај јули! Теби, и вама младима, сигурно се пролеће отегло чекајући распуст, ђачке књижице и крај тих ваших испита.

А мени, доконој баби, док дланом о длан, протрча време. Ко јуче да је, а не пре два месеца, било гласање! И сад би, неко са стране, могао касти да је то дуго време и да је већ требало да формирају Владу, а не да ова техничка нешто потписује и одлучује у име народа, па да нова, кад једног дана буде склопљена, све то пребрише, и смисли нешто своје.

Али нама, који овде живимо и чекамо да добијемо оно што заслужујемо, није

нимало досадно. То је све као неки напети филм у коме има више истовремених радњи и, да ти будем искрена, не могу баш све конце да поватам.

Има ту и много улога – важних, мање важних, споредних; има статиста и каскадера, али занимљиво је да ту наступају и пензионери. Е сад, нису то, љуби те баба, оне масовне сцене ко кад смо гледали партизанске филмове. Ди би се ми, начетог здравља и касних година, ломатали пред камерама. Ми наступамо као једна велика бројка, као снага сиромаштва које хоће да то више не буде.

И таман помислимо да ће и нама да сване, кад неки стручњак каже у новинама

да ће ондак смањити плате лекарима и просветарима који су до јуче штрајковали баш због малих плата; да ће мање примити полицајци и чиновници, или да се хитно мора продати нешто крупније, бар неко јавно предузеће, и да то сада потрошимо, а да догодине гледамо шта ћемо!

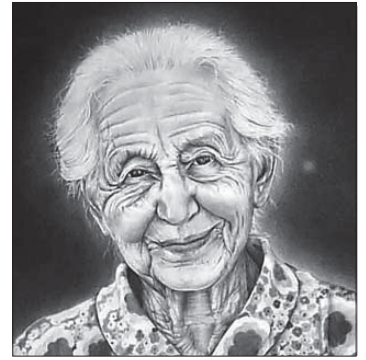
А један се, опет, јавно пита да ли је опасно увесељавати пензионере?!

Ма, увесељавамо се ми и сами. Ди би преживели толике године да нисмо, чак и оно што је црно, гледали у ведријим бојама.

Кад мине сунце, поседамо тако на клупице по шору, па распредамо о ономе што је било, што мислимо да ће бити, ил што никад бити неће. Мало нас жацну вести о невремену, или кад чујемо да је гдигод потукао лед. Поготово сад око жетве. Јер сељаку је одувек било – ако има жита, биће и леба, неће бити глади.

Глади има на овом свету још много, а биће, канда, све више. Оће богати да затру живот, да затру целе народе како би, под разним изговорима, приграбили и њину земљу, и природна богатства. А оћеду и да онима, који некако преживљавају, загорчају сваки залагај скупе хране!

Измислили су, пошто се боје да нећеду имати довољно нафте, гаса, угља и свега што служи као погон, да производе биогориво. То значи да произвођачи пшенице, кукуруза, палминог уља, шећерне трске и осталог што може дати погонско гориво, неће више производити за храну, него за гориво.

Грех од Бога, на њихову душу! Један господин из Уједињених нација, који разуме и ту технологију а зна и за страдања од глади деце и читавих народа, каже да би се са 280 килограма кукуруза годишње могло прехранити једно дете, а да се од те количине произведе само педесетак литара биогорива. И знаш ли, чедо моје, колико се километара може возити? Теренско возило то прогута за 200 километара!

То ти је биогориво измишљено као «спас од загађења» и намеће се целом свету, мада су научници, испитујући чак 26 врста тог горива, утврдили да су за здравље и околину штетнији него издувни гасови фосилних горива.

А то ти је, чедо моје, још једна идеја оног Буша и његових, е да би се створио хаос на светском тржишту хране. Они ће, до 2050. године, 30 одсто горива заменити биоваријантом, а Европска Унија, која игра како они свирају, «само» десет процената. У Америци ће трећина овогодишњег рода житарица бити преточена у гориво.

Глуви су они и за плач гладних, и за кукњаву еколога да се уништава Планета, и за упозорења економсиста на долазећи хаос...

Они баш тако волу, и тако живе. Из хаоса који свугде праве, извлаче корист за себе, и управљају светом.

Па ми од све муке дође да пркосно, ко што су певали ономад у серији «Салаш у малом ритму», запевам...

Унука Ика

ФИЛОЗОФИ ОПШТЕ ПРАКСЕ

Друг Обама

Већ годинама слушам како се неки наши наивци, али и они који то нису, обрадују чим на власт у Америци или Европи дође неко ко ће, као, бити бољи према једном Балкану и јадној Југи или Србији. Тако је и сада када ће, можда, црни Обама постати председник Америке и када ће његова «црна» душа спроводити «бела» дела, док су бели председници само црно гледали на нас. Е, моји наивци, зар сте заборавили да је за време милосрдног бомбардовања један од америчких генерала био и црни Пауел, или које боје је Кондолиза Рајс? А знате ли како се звао командат Шесте флоте у Јадрану одакле је полетео «томахавк» на зграду РТС-а? Јесте Роберт, али не Смит, већ Марковић. Дакле, наше горе лист, а америчке горе бомбардер. Добро памтим и како је Черчил, ратни херој, изгубио прве послератне изборе од тамо неког бившег рударца и синдикалног функционера Атлија, па наши мудри социјалистички политичари узвикнули: Сад ће нам бити боље, јер у Енглеској је дошао на власт синдикални друг Атли. А Атли наставио хладни рат против Истока. И зато, надајте се да ће евентуални председник Обама понешто изменити у односу на Бушову политику, али то опет неће бити другарска политика према Балкану и нама, већ америчка Мистер политика.

Борос

И ми постојимо

Читам у Вашем листу, у прошлом броју, разговор са пољопривредником из Ваљевске Мионице. Па, добро да се најзад нешто чује и о нама. А могли бисте мало и о пензионисаним пољопривредницима да пишете. Јер, ми и када смо у пензији, наше њиве и стока то не знају, па и даље морају да се обрађују, то јест траже да једу, пију... А ни пензије нам баш нису «за дику», па хтели-не хтели морамо и даље да радимо бар колико да се прехранимо, а и да нам све то имање не пропада.

Зато мислим да смо и ми, пољопривредни пензионери, занимљиви и за наше, како сада кажу заједничке, новине за све пензионере. Наћи ћете ту сигурно разне ствари, а, на пример, овде код нас у околини и села у којима више нико не живи. То јест, све се одселило у градове давно, оно мало што је остало помрло, па сад куће стоје празне, њиве зарасле у траву, а за неку годину се више, вероватно, неће ни знати да је ту некад уопште и било село.

Верујем да ћете прочитати, а и објавити ово моје писмо, па ће можда неко доћи да обиђе те некад пуне, а сада напуштене куће и цела села.

С поштовањем,
Д. Јовић,
Кална, код Књажевца

Честитка даваоцима

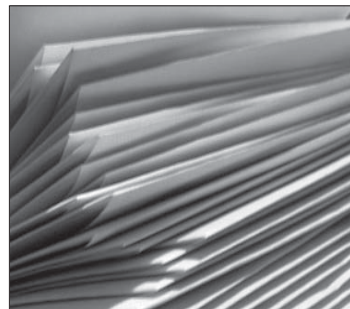
У име свих пензионера
и инвалида рада честитам
14 јун - Међународни дан
доброволних давалаца крви.
Жеља ми је да буде што
више хуманитараца.
Деса Ломич Ломич Дражевић.

Захваљујем се свим
спонзорима, Буковичкој Бањи,
«Пекари», Општини и Црвеном
крсту, на челу са Марином
Урошевић секретаром, што
су нам организовали прелепу
екскурзију 25. маја за све
даваоце крви у Мокру Гору
и Дрвенград.

У име свих пензионера и инвалида рада, честитам 14. јун, Међународни дан добровољних давалаца крви. Жеља ми је да буде што више хуманитараца. Ваш давалац крви А+ Десанка Ломич.

Захваљујем се свим спонзорима: «Буковичкој Бањи», «Пекари», Општини и Црвеном крсту, на челу са Марином Урошевић секретаром, што су нам организовали прелепу екскурзију 25. маја за све даваоце крви у Мокру Гору и Дрвенград.

Деса Ломич и сви даваоци,
Аранђеловац

ПИШИТЕ НАМ,

Драги читаоци,
Ово је простор намењен
Вашим писмима. Пишите
нам шта Вам се у нашем и
Вашем листу допада, а шта
би могло да буде боље, шта
бисте волели да прочитате
или да саопштите другим
читаоцима.

Адреса је Булевар умет-
ности број 10, 11070 Бео-
град, или електронском
поштом, на proffice@pio.rs

Или деца или посао

Пошто видим да сте лист где се пише и о другим тема, а не само пензионерским, реших да се пожалим на свој проблем. Супруг и ја смо запослени, дакле осигураници, родитељи такође (бака добија лист па га тако читам), а децу, наравно, нема ко да чува.

Уписати их у државни вртић равно је авантури, а приватни су прилично скупи (200-250 евра). Шта нам је чинити – да плаћамо (чиме?) жене да чувају децу, узимамо боловања на смену да би имао ко да их чува и да саветујемо млађим пријатељима да им на памет не пада да рађају децу ако обоје раде. А од чега да их издржавају ако не раде? А наталитет? Па свуда се стално прича и пише да смо све старија нација.

Ако мене неко пита, бићемо још старији ако овако наставимо да се понашамо. Ово је тек део приче, а о другим стварима – као цени дечијих ствари, рецимо, другом приликом.

С. Миленовић,
Београд

-М-

Међународна организација рада (МОП)

(енгл. »International Labour Organization ILO« - ИЛО) основана је 1919. године, а постала је прва специјализована агенција Уједињених нација 1946. Ова организација има за циљ промовисање социјалне правде и међународно признатих људских и радничких права. Поред рада на међународним стандардима у виду конвенција, Међународна организација рада се бави и пружањем техничке помоћи у великом броју подручја, међу којима су и социјална сигурност радника и заштита на раду.

Међународни уговори социјалног осигурања

представљају уговоре којима се регулишу односи између држава по основу социјалног осигурања. У пензијско-инвалидском осигурању овим уговорима се поставља правна основа за реализацију очекиваних права из иностранства, као и за коришћење стечених права у некој другој држави а не у држави у којој је право стечено.

Морталитет

представља смртност становништва (реч mortalitet потиче од латинске речи »морс« што означава смрт). Стопа mortalитета или стопа смртности представља број годишњих смртних случајева на 1.000 становника.

-Н-

Највиша годишња основица доприноса

је највиши износ на који се обрачунавају и плаћају доприноси по свим основама за календарску годину осигурања. Највишу годишњу основицу доприноса чини петоструки износ просечне годишње зараде у Републици исплаћене у години за коју се обрачунавају и плаћају доприноси.

(Извор: «Речник појмова из пензијског осигурања», аутора др Јелене Кочовић и др Татјане Ракоњац-Антић)

ПОЗНАЈЕТЕ ЛИ СВОЈА ПРАВА

Подношење захтева и исплата пензије

Исплата старосне пензије тече од дана раскида радног односа, односно престанка осигурања, под условом да је захтев за остваривање права на старосну пензију поднет у року од шест месеци од тог дана. Уколико се ради о лицу које се налази ван осигурања, а захтев је поднет по истеку шест месеци од када су се стекли услови за признавање права на старосну пензију, исплата пензије се врши шест месеци уназад од поднетог захтева.

На пример, мушкарцу који је остао ван осигурања 2002. године са 34 године стажа, 63 године живота навршио у 2006. години, али је захтев за старосну пензију поднео тек 10. 9. 2007. године – исплата старосне пензије тече од 10. 3. 2007. године.

Исплата породичне пензије тече најраније од првог наредног дана после смрти корисника пензије или осигураника ако је захтев за породичну пензију поднет у року од шест месеци. Наравно, под условом да члан породице који је поднео захтев за остваривање права испуњава све законске услове по питању година живота, као и да се не налази у осигурању.

У случају да се захтев поднесе по истеку рока од шест месеци од дана испуњења услова, породична пензије се исплаћује, као и старосна, највише шест месеци уназад од поднетог захтева.

Што се тиче инвалидске пензије, уобичајено је да се лице које подноси захтев налази у осигурању и да му радни однос престаје по сили закона даном достављања правоснажног решења послодавцу код кога је запослен.

Уколико се ради о лицу ван осигурања, исплата инвалидске пензије тече од дана настанка инвалидности према оцени органа вештачења.

Породична пензија са одбитком

Иванка Михајлов – Идвор: Муж ми је умро 2005. године са 19 година земљорадничког стажа, од чега 17 година и 6 месеци уплаћених доприноса. Поднела сам 2005. захтев за породичну пензије и решење добила тек 2007. године. Њиме ми одбијају 1/3 породичне пензије због дуга (око сто хиљада, а сада још четрдесет). Имам ли право

на породичну пензију без одбитака, на основу уплаћеног доприноса?

Одговор: Није било могуће донети решење на основу уплаћеног доприноса, без одбијања 1/3 пензије на име неплаћених доприноса. Ради се о примени члана 120 Закона о ПИО. Тек по намирењу свих дуговања на име доприноса за ПИО почећете да примате пун износ породичне пензије.

Проблем за адвоката

Славка Живковић – Житковац: Муж ми је умро 2008. године. Били смо 30 година у браку. Боловао је последњих 6 година, ја сам га неговала. Са нама су одрасла и његова деца из првог брака. Супруг је хтео за живота да ми препише кућу, али ја сам сматрала да то треба да препише сину да би о мени водио рачуна. Сада пасторак жели да ме истера из куће коју смо супруг и ја уредили. Да ли има право да ме избаци после толико

година брака и живота са његовим оцем?

Одговор: Ако после смрти супруга немате никакве проблеме са остваривањем права из пензијског и инвалидског осигурања, било са Вашом или породичном пензијом, Фонд ПИО Вам не може помоћи у решавању имовинско-правних односа.

Једино можемо да Вас посаветујемо да се обратите адвокату ради решавања Вашег случаја.

ВИ ПИТАТЕ «ГЛАС ОСИГУРАНИКА» ОДГОВАРА

*Весна Вићентијевић,
Сектор за односе с јавношћу*

Стаж у Словенији

Л. Гојчић – Прокупље: Инвалидски сам пензионер од 1989. године са радним стажом од 36 година 4 месеца и 13 дана, од чега 6 година 9 месеци и 25 дана у Словенији, где сам уплаћивао доприносе. Тај период ми није узет у обзир приликом обрачуна висине пензије. Интересује ме да ли имам право на део пензије из друге државе и коме да се обратим?

Одговор: С обзиром да сте у Словенији провели време од 1955 до 1962. године, нема могућности да зарада из тог времена уђе у пензијски основ. Ово стога што само

зараде од 1. 1. 1970. године, када је установљена матична евиденција, улазе у обрачун за пензију: најранија зарада која је ушла у базу матичне евиденције је 1970. година.

Што се тиче остваривања права на део пензије по стажу навршеном у Словенији, највероватније то никада нећете ни остварити јер сте стекли пензију 1989. године када је СФРЈ још била јединствена држава, па се неће обављати прерачун пензије. Али, сачекајмо споразум о социјалном осигурању са Словенијом, јер је то једина бивша република СФРЈ са којом Србија нема споразум.

Ко плаћа разлику зараде

Александар Ташковић – Врање: Рођен сам 1953, а у радном односу сам од 1977. године. Доживео сам инфаркт и после завршеног лечења 1991. године проглашен сам инвалидом II категорије са 70 одсто телесног оштећења. Решењем Фонда ПИО утврђено ми је право на накнаду зараде због рада са скраћеним радним временом. Међутим, ту накнаду нисам добијао. Обраћао сам се Фонду, они су ме упућивали на послодавца, а он на Фонд ПИО.

погоршало здравствено стање?

Одговор: Као инвалид рада II категорије инвалидности свакако имате право на накнаду због рада са скраћеним радним временом, о чему сте добили и одговарајућа решења. Накнаду исплаћује послодавац који, уз доказ да је извршио исплату, има право на рефундацију тих средстава од Фонда ПИО.

Као затечени инвалид рада II категорије имали бисте право на 50 одсто инвалидске пензије само ако останете без посла као технолошки вишак, због стечаја или ликвидације Вашег послодавца.

За пуну инвалидску пензију морате поново да изађете на оцену радне способности ради процене да ли код Вас постоји потпуни губитак радне способности.

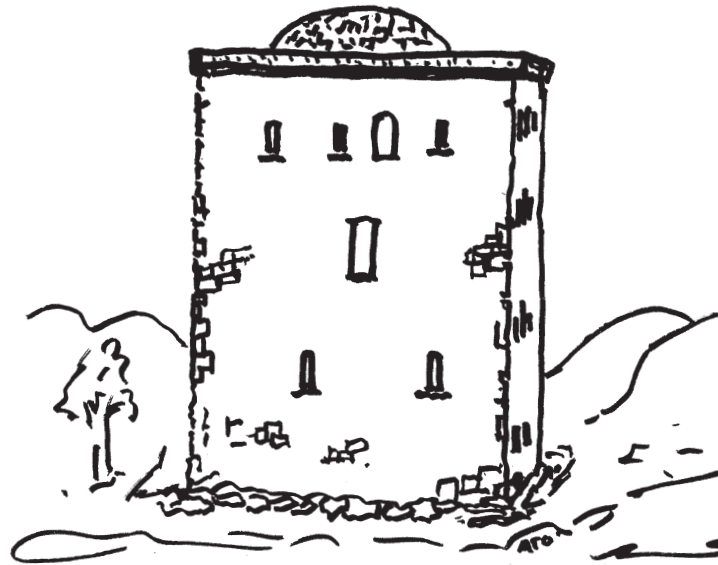
ИЗ МЕМЉИВИХ ЗАПИСА

Сужњи уместо џебане

Кула Ненадовића, у шумарку надомак Ваљева, виша од 20 метара, завршена марта 1813, већ пред зиму исте године постала је тамница заробљених Срба; порушену две године касније, по наређењу свога газде, поново је изградио кнез Милош 1836. године

Знано је да прослављеног српског устаника, песника и историчара **Симу Милутиновића Сарајлију** «није држало» ниједно место, чак ни кад се оженио најлепшом и најобразованијом Српкињом из Пеште **Маријом**, званом **Пунктаторка**. Стигао је да ратује у оба српска устанка, да касније подучава млађаног **Његоша** и усади му песнички занат, да буде бегов кувар у Видину, да у Лајпцигу слуша филозофију и штампа српске књиге...

Као времешан нежења, с близу 50 година, скрасио се 1834. у Бранковини у гостима познате војводске српске фамилије **Ненадовића**, где је припремао књигу Српска историја. Захваљујући утисцима са лица места, остали су потомству записи и о тада највећој српској кули, кули Ненадовића, коју је марта 1813. године довршио војвода **Јаков Ненадовић**, стриц још чувенијег Србина проте **Матије Ненадовића**. Намена куле била је да се у њој сместе залихе праха, олова и хране добављене «из Њемачке», односно из сремских дућана,

Кула Ненадовића

описмењавање, учење језика, трговања, писање признаница и рачуна.

Али, када су Турци у брзом налету покорили Србију, а **Карађорђе** избегао преко Саве у Срем, те касне јесени 1813. кула, камена тврђава виша од 20 метара, напуњена је заробљеним Србима, где су остали све до пролећа 1815. година, када су их Срби ослободили.

бијел дан, мртва је падала; многим је мрак отупио зенице, да им замало није стигло и ишчезнуће вида, други су с помамом угледали бијели дан, трећи сасма без памети, а остали без чујства и полупамети! – записао је Сарајлија.

Када се 22-годишњи српски војвода **Сима Ненадовић** (1793-1815), млађи брат проте Матеје и синовац

нанела заточеницима, одмах је наредио да се кула савије са земљом, како не би опет послужила Турцима ако ли Други српски устанак не би успео да очува слободу...

Тај војвода није стигао ни да види срушену кулу, јер је већ јула исте године храбро погинуо пред својим устаницима у познатој кланици на Дубљу. После две деценије, кула је наново сазидана на истом месту и по истим плановима које је, очигледно, нацртао неки «швапски инџинир».

«Кулу обнови владајући свјетлаји кнез и избавитељ Србије **Милош Теодоровић Обреновић** 1836. године!» – записано је на једној каменој плочи.

Судбина се, међутим, још једном поиграла са Ненадовићима око те грађевине. Како млађани војвода Сима Ненадовић није стигао 1815. да види рушење које је наредио, исто тако није ни први градитељ Јаков Ненадовић дочекао да види њезину обнову – умро је те 1836. године.

Лајање и кајање

Мемоари проте Матије Ненадовића (1777-1854) свакако су најпознатије личне успомене у српској књижевности током близу 200 година. Иако је претуррио преко главе оба српска устанка против Турака, дипломатисао, судио, писао... ипак посебну пажњу заслужује пише искрен опис једне грешке на почетку школовања:

– У оно време (око 1785. године) ни трага ни гласа од школе није било у Србији, и ко је желео учити, морао је у манастир или ићи код попа... Тако, ја код попа Станоја (у родној Бранковини)

изучим тај врлетни календар... Изби бежанија од Турака преко Саве. Обресмо се у Ашањи... Ја, по очевој заповести, одем у Купиново код старца Игњата. Пита ме: «Шта си учио и шта знаш?» Одговорим му да сам све што треба изучио и да све знам! «Е, па добро, ти бар седи и слушај како ова деца читају!» Тако сам седео читаву недељу дана. Мислио сам да ми више ништа и не треба учити...

Једно јутро даде ми неку књигу и упита ме: «Како си све изучио, да видим јеси ли и ову књигу учио?» Кад

почнем да читам, каже ми он одмах – да ја ништа не знам, јер у читању нигде нисам знао да станем, где је требало стати, и нико ме није ништа разумео... Сироти старац имао је љуту муку док ме није научио да разговетно читам...

Кад сам се вратио кући из Срема, мој отац ме запопи, иако сам имао тек 16 година. После је одржао слово и привати се камилавке (посебне свештеничке капе) и рече: «Христијани, почитујте свештенство и упамтите: ко је год на ову капу лај`о, он се после кај`о!»

јер су Ненадовићи готово одреда, још док је било све турско, ишли преко Саве на

– Множина Србаља заточеника, како је излазила из мрачних тамница на

Јакова Ненадовића, вратио с ратишта у Ваљево, видевши какве је муке та грађевина

Од 1951. године кула је под заштитом државе...

Станимир Божанић

Лако је лоповима

Што се штедне тиче, ту могу да се похвалим: штедим се на радном месту.

Лако је лоповима. Они увек раде под псеудонимом.
Раде Ђерговић

Бољи обарачи

Гласао бих за њега. Плашим се да не победи.

Они су бољи обарачи. Све наше аргументе обарају новцем.

Радомир Станојковић

Сви смо ми једнаки

Бој не бије свијетло оружје, већ бој бије билборд у јунака.

Сви смо ми једнаки, само се то не види од оних што штрче.

Срђан Јовановић

ВОДОРАВНО: 1. Врста раног лука, 7. Прилог за време (у блиској будућности), 13. Обавештење о приспећу пошиљке, 14. Аероклуб (скр.), 16. Мужјак домаће пернате живине, 17. Дебело бродско уже обично од жице, 18. Шанац, прокоп, 20. Драге воље, 21. Први летач у митологији, 22. Језеро у Мађарској, 24. Област у Немачкој, 25. Име раније глумице Ли, 26. Старији (скр.), 27. Телевизија (скр.), 28. Степеник, 29. Отац (слов.), 30. Човек који производи и продаје семе, 31. Сваки појединачни комад ситне стоке, 32. Нешколован, невешт, 34. Римокатолик (скр.), 35. Врста папагаја, 36. Писац козерија, 38. Економски одсек (скр.), 39. Место недалеко од Београда, 40. Име француског књижевника Франса, 41. Трудбенице.

УСПРАВНО: 1. Становница државе у Азији, 2. Оваквог квалитета и облика, 3. Риболовац, алас, 4. Река у Француској, притока Роне, 5. Индијски песник и браман, Бихари, 6. Сплет планина у Словенији, 8. Спортска прогноза (скр.), 9. Ранија америчка филмска глумица, Лесли, 10. Једно од имена режисера Ларе, 11. Посао, 12. Отврдњавање коштаног ткива, 15. Цев у спектроскопу за скупљање и разбацавање светлости, 19. Један уметник, 22. Наслага у љуштури неких шкољки, 23. Билијарски штап, 25. Весник археолошког музеја (скр.), 26. Старији човек, 28. Француски драмски писац, Самјуел, 29. Арабљани, 30. Кап течности из ока, 31. Ранији ирски фудбалски репрезентативац, Гери, 33. Грчки назив за «Велику годину», вечност, 35. Артиљеријско-ракетни дивизион (скр.), 37. Грчко слово.

Р. Јовичић

Молим за реч

Економисти кажу да живимо лошије него прошле године. Па шта? Зато живимо боље него идуће.

Код нас се за све питају политичари. Али, ни за шта не одговарају.

Власт се римује са маст, раст, страст, али најбоље иде уз – сласт.

Пошто снага улази на уста, пензионери се извињавају што су немоћни.

Сачувајте здрав разум. Опет ће бити актуелан одлив мозгава.

Дејан Патаковић

Лековите мисли

Политичари изгледа желе да народ буде као пантомимичар. Да ћ у т и.

Цене и плате нису више у раскораку. То је већ – шпага.

Многи су се истрошили. На рачун државе.

Своје принципе не гази. Прескаче их.

Душан Старчевић

РЕКЛИ СУ О...

НОВЦУ

(мудрости које путују интернетом)

Новцем можеш купити кућу, али не и дом.

Новцем можеш купити часовник, али не и време.

Новцем можеш купити кревет, али не и сан.

Новцем можеш купити књигу, али не и знање.

Новцем можеш купити положај, али не и поштовање.

Новцем можеш купити крв, али не и живот.

Губимо здравље да зарадимо новац, а онда губимо новац да вратимо здравље.

Новац посуђујте од песимиста. Они и не очекују да им га вратите.

Кад год покушам да узем новац из банке, наиђе банкарски службеник.

Кад сам био млад, веровао сам да је новац најважнија ствар у животу. Сад кад сам остарио – то знам.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

1	2	3	4	5		6	7	8	9	10	11	12
13						14	15		16			
17						18		19		20		
21					22			23				
24				25							26	
27			28								29	
		30								31		
32	33				34				35			
36				37		38			39			
40							41					

Решење из прошлог броја

ВОДОРАВНО: строп, праскавац, травар, остарити, ракетар, капелан, тиранин, Тина, о, лија, агонија, П6, Ина, н, ова, а, але, Ча, наслага, клер, н, Сава, кострет, озидати, нарамак, сателити, Мађари, траварица, Банат.